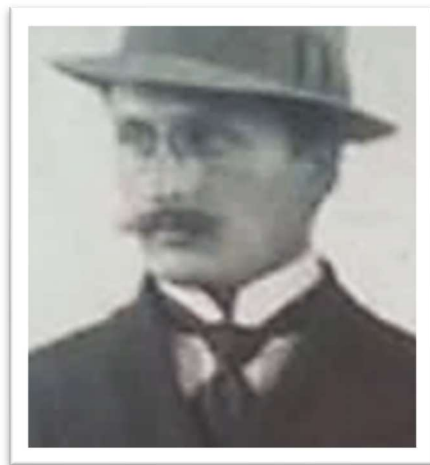

WACŁAW ROGOWSKI

* 12 II 1882, Moratyn

† 29 V 1947, Szczytno

Przyszły Profesor Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum w Szczytnie, dr Wacław Rogowski¹, urodził się w niedzielę 12 lutego 1882 roku, a więc w okresie, gdy Polska znajdowała się pod zaborami, w Moratyniu – parafia Bychawa, gubernia i powiat lubelski. Był synem urzędnika Jana Ludwika Rogowskiego i jego żony Heleny Aleksandry Rogowskiej z d. Różyckiej, mieszkających na wsi w Nowym Majdanie – powiat Biłgoraj, gubernia Lublin. Wychowywał się w rodzinie rzymskokatolickiej. Stopień doktora zdobył jeszcze przed II wojną światową. Do Szczytna przybył najprawdopodobniej wiosną 1945 roku, już po pierwszych próbach odbudowy miasta z powojennych zniszczeń. Był po Profesor Gabrieli Trzasce (1875–1958) jednym z najstarszych pedagogów uruchomionego w Szczytnie 1 września 1945 roku gimnazjum. Z powodu dotkliwych braków kadrowych nauczał tutaj głównie kilku przedmiotów ścisłych, jak fizyka, chemia, matematyka, ale także – jak przystało na prawdziwie wykształconego człowieka przełomu epok – humanistycznych: łaciny i języka niemieckiego. Pracował także na rzecz tutejszego Gimnazjum dla Dorosłych, co w sumie dawało 56 godzin dydaktycznych tygodniowo, od poniedziałku do soboty, średnio trochę ponad 9 godzin dziennie. Z perspektywy czasu można zaryzykować

---

¹ Źródło fotografii: https://www.myheritage.pl/research?action=query&formId=master&formMode=0&qname=Name+fn.wac%C5%82aw+fnmo.2+fnmsvos.1+fnmsmi.1+ln.rogowski+lnmo.4+lnmsdm.1+lnmsmf3.1+lnmsrs.1&tr_id=m_2td9opia4n_qxmj0f3b4 (17 VI 2024).

twierdzenie, że właśnie przepracowanie zdecydowanie niekorzystnie wpłynęło na stan zdrowia dra Wacława Rogowskiego i przyspieszyło jego śmierć.

Wacław Rogowski ożenił się z Zofią Romaną Piętnik, urodzoną w 1889 roku, córką Marcellego² Piętnika i Julii Piętnik z d. Głodowskiej. Zofia Romana Piętnik pochodziła z rodziny warszawskich przemysłowców. Ślub odbył się według kalendarza juliańskiego 25 września 1910, czyli 8 października według kalendarza gregoriańskiego w sobotę, w Warszawie, w Parafii św. Andrzeja³. Ślubu udzielił tamtejszy wikary ks. Tadeusz Radkowski. Młodzi zamieszkali w domu przy ulicy Chłodnej 31. Dwa lata później, 23 kwietnia 1912, urodziła się córka Helena, która 29 października 1938 roku wyszła za mąż za studenta SGGW Leona Grzegorza Czerniewskiego (1911–2009)⁴. Profesor Rogowski, gdy przybył do Szczytna, był już wdowcem. Jego żona zmarła podczas okupacji w Warszawie. W czasie wojny wspólnie z córką i zięciem parali się w stolicy produkcją oraz handlem mydła⁵. W Szczytnie mieszkali rodzinnie w poniemieckiej willi przy alei Wojska Polskiego 69/1. Dom zachował się do naszych czasów, zmieniła się jednak nazwa ulicy na Polską; numeracja pozostała ta sama. Profesor Rogowski i jego rodzina mieli dostęp do dwóch numerów telefonów: 26 i 154, co wskazuje, że zajmowali wysokie pozycje w lokalnej społeczności. Od 1947 roku Leon Czerniewski uczył w tej samej Szkole co jego teść, a Helena Czerniewska w latach 1949–1950 była kierowniczką Powiatowej Biblioteki Publicznej w Szczytnie.

Profesor Wacław Rogowski zmarł nagle w wieku 65 lat w czwartek 29 maja 1947 roku w Szpitalu Powiatowym w Szczytnie i został pochowany na ówczesnym cmentarzu parafialnym przy ulicy Śląskiej tuż przy głównej alei cmentarnej (kwatery B IX, rząd II, nr grobu 2)⁶ niedaleko pierwotnego wejścia do nekropolii. Jako przyczynę śmierci zapisano w parafialnej księdze zmarłych z 1947 roku pod pozycją 37: „Z wady serca”⁷. Ostatniego namaszczenia udzielił choremu ks. prałat Władysław Łaniewski (1909–1993), z którym wspólnie pracowali w gimnazjum, i to on poprowadził kondukt żałobny. W tym samym grobie spoczęły po kilkunastu latach doczesne szczątki jego przedwcześnie zmarłej córki.

---

² Taka postać imienia, tj. Marcelli, figuruje pod aktem ślubu Zofii Romany Piętnik i Wacława Rogowskiego.

³ W archiwum Archidiecezji Warszawskiej (01–815 Warszawa, ul. Dewajtis 3) zachowała się księga ślubów z wpisem w języku rosyjskim; <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=66&se=&sy=259&kt=3&plik=202-203.jpg&x=0&y=19&zoom=2.5> (17 IV 2024). W dniu ślubu Wacława Rogowskiego jego matka, Helena Aleksandra Rogowska, już nie żyła. Zob. ryc. 9 w *Aneksie fotograficznym*.

⁴ Zob. akt zawarcia związku małżeńskiego: <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=381&se=&sy=1938&kt=2&plik=322-323.jpg&x=0&y=136&zoom=3> (17 IV 2024).

⁵ Więcej na ten temat można przeczytać w biografii poświęconym Leonowi Grzegorzowi Czerniewskiemu.

⁶ Po śmierci Heleny Rogowskiej postawiono nowy pomnik, stąd pierwotny nagrobek Wacława Rogowskiego z 1947 roku się nie zachował.

⁷ Dziękuję księdzu Andrzejowi Adamczykowi, proboszczowi Parafii Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Szczytnie, za pomoc w uzyskaniu danych o śp. Wacławie Rogowskim.

ANEKS FOTOGRAFICZNY

Z ŻYCIA SZKOŁY

Ryc. 1. Historyczny widok na budynek szkoły, w której w latach 1945–1970 funkcjonowało Liceum Ogólnokształcące, a wcześniej – Państwowe Koedukacyjne Ogólnokształcące Gimnazjum. Tutaj w latach 1945–1947 nauczał dr Wacław Rogowski. Szczytno, ul. Jana Kasprowicza 1.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytynie

Dnia 26 maja 1945 r. dokonano w Szczytnie uwolnienia i przejęcia władzy. Stronę przekazującą był komendant wojenny, a odbierającą starosta powiatowy. Od tej pory powiat znalazł się pod władzą polską. Walka pokoleń ludu polskiego na Warmii i Mazurach nie została zaprzeczona. Z falami osadników w czerwcu 1945 r. zaczęli zgłaszać się pierwsi nauczyciele. Wkrótce zorganizowano inspektorat szkolny. Pierwszym inspektorem był p. Żenyzkowski Stanisław. Już we wrześniu 1945 r. zorganizowano w Szczytnie Państwowe Koedukacyjne Ogólnokształcące Gimnazjum. Dyrektorem jego został Michał Leśniewski. Współorganizatorem była p. Irena Kakowska. Pierwsze posiedzenie Rady Pedagogicznej odbyło się 12 X 1945 r. W jej skład wchodziło:

Leśniewski Michał	- dyrektor, j. polski
Kakowska Irena	- j. polski, historia
dr Rogowski Wacław	- j. łaciński, niemiecki, matematyka, fizyka, chemia
Żurawicz Felicja	- geografia, biologia
ks. Janiewicz Władysław	- j. angielski, religia
Michał Mazur	- matematyka
Rybak Marian	- śpiew

Wzrostkiem Rady z grupą uczniów

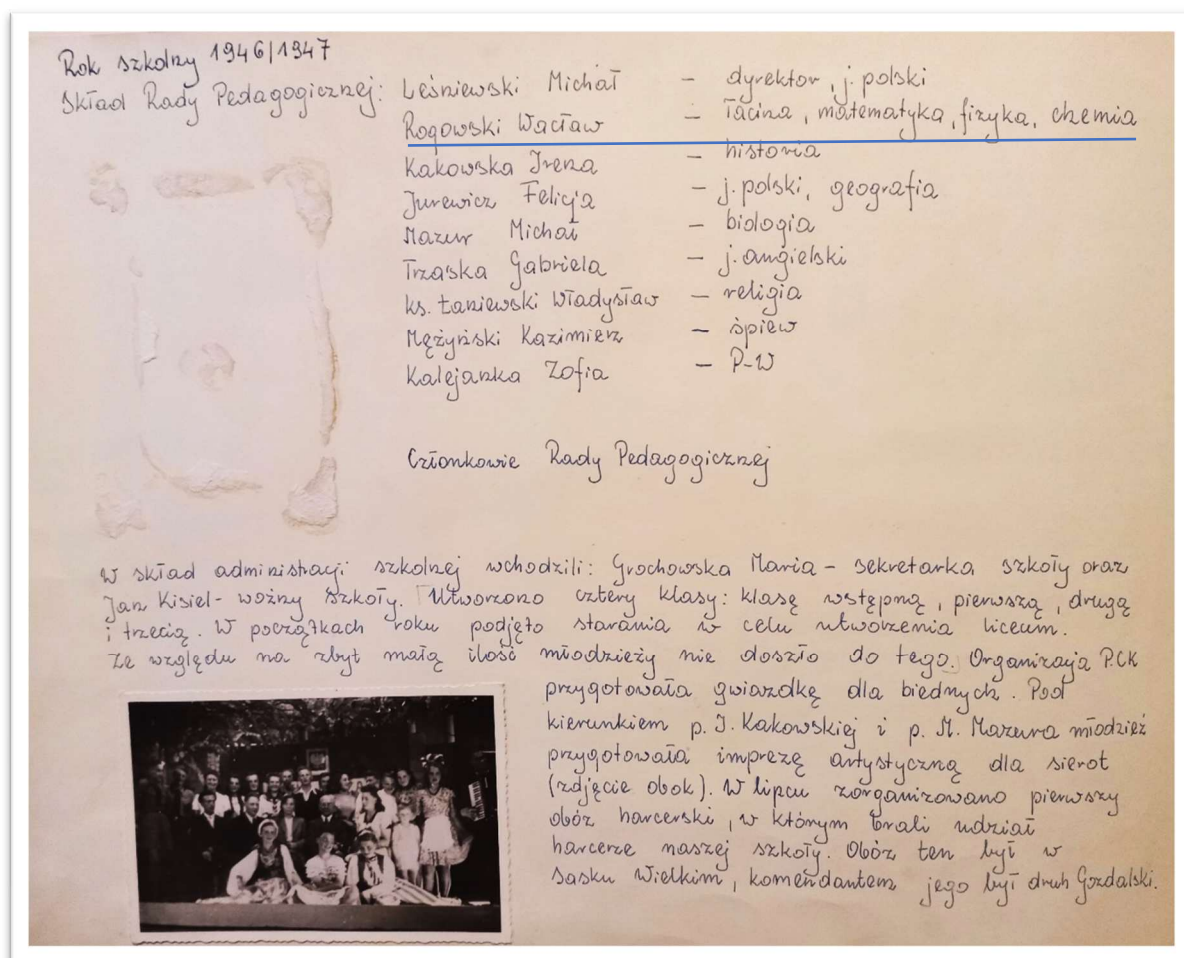
W szkole powstają dwie drużyny harcerskie: żeńska im. Emilii Plater i męska im. het. Żółkiewskiego. W lutym urządzono pierwszą szkolną zabawę. W tymże miesiącu zorganizowano dożynki młodzieży. W dniu Bożego Ciała odbyła się wycieczka do Świątyni prowadzona przez ks. Janiewskiego. Młodzież gimnazjum dała tam dla miejscowej ludności program artystyczny. 26 czerwca odbyła się wieczornica poświęcona "Tęcza nadawców, poezji i muzyki". W lipcu młodzież harcerska biła udział w obozie harcerskim w Wyknie zorganizowanym przez hufiec z Poznania.

Ryc. 2. Kartka z Kroniki szkolnej 1945-1970

opracowanej przez profesorów Alinę Wrońską i Romana Kasprowicza.

Skład Rady Pedagogicznej LO w r. szk. 1945/1946: wśród nauczycieli — dr Wacław Rogowski.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 3. Kartka z Kroniki szkolnej 1945-1970

opracowanej przez profesorów Alinę Wrońską i Romana Kasprowicza.

Skład Rady Pedagogicznej LO w r. szk. 1946/1947: wśród nauczycieli — dr Wacław Rogowski.

Brakujące zdjęcie członków Rady pedagogicznej znalazło się prawdopodobnie

w książce jubileuszowej 40 lat Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie.

Red. A. Wrońska. Szczytno 1986, s. 5 (ryc. 4).

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

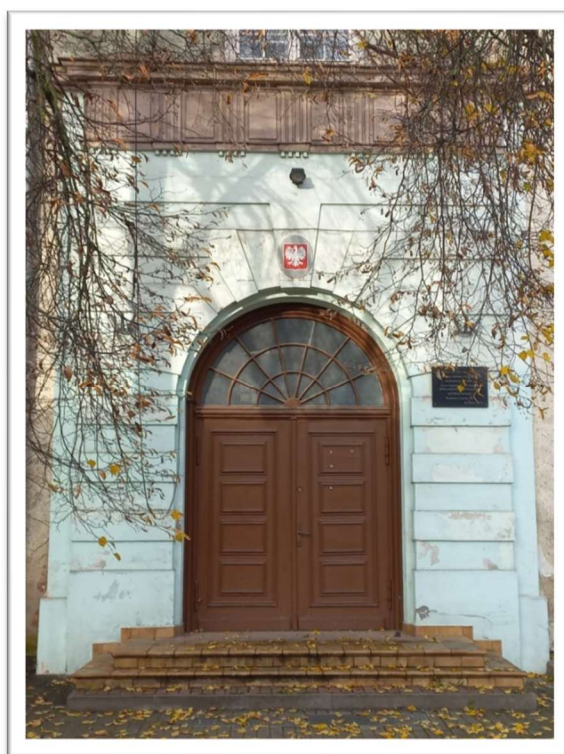
Ryc. 4. Przed wejściem do szkoły przy ulicy Jana Kasrowicza 1 stoją pierwsi nauczyciele Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum w Szczytnie.
W dolnym rzędzie od lewej: Irena Kakowska, Gabriela Trzaska, Felicja Jurewicz.
W górnym rzędzie od lewej: Waław Rogowski, Michał Leńniewski, Michał Mazur (jesień 1946).

Źródło: Archiwum prywatne Lidii Beszty

Ryc. 5. Współczesny widok na budynek dawnego Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum w Szczytnie przy ulicy Jana Kasprowicza 1, w którym w latach 1945–1947 pracował Wacław Rogowski.

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

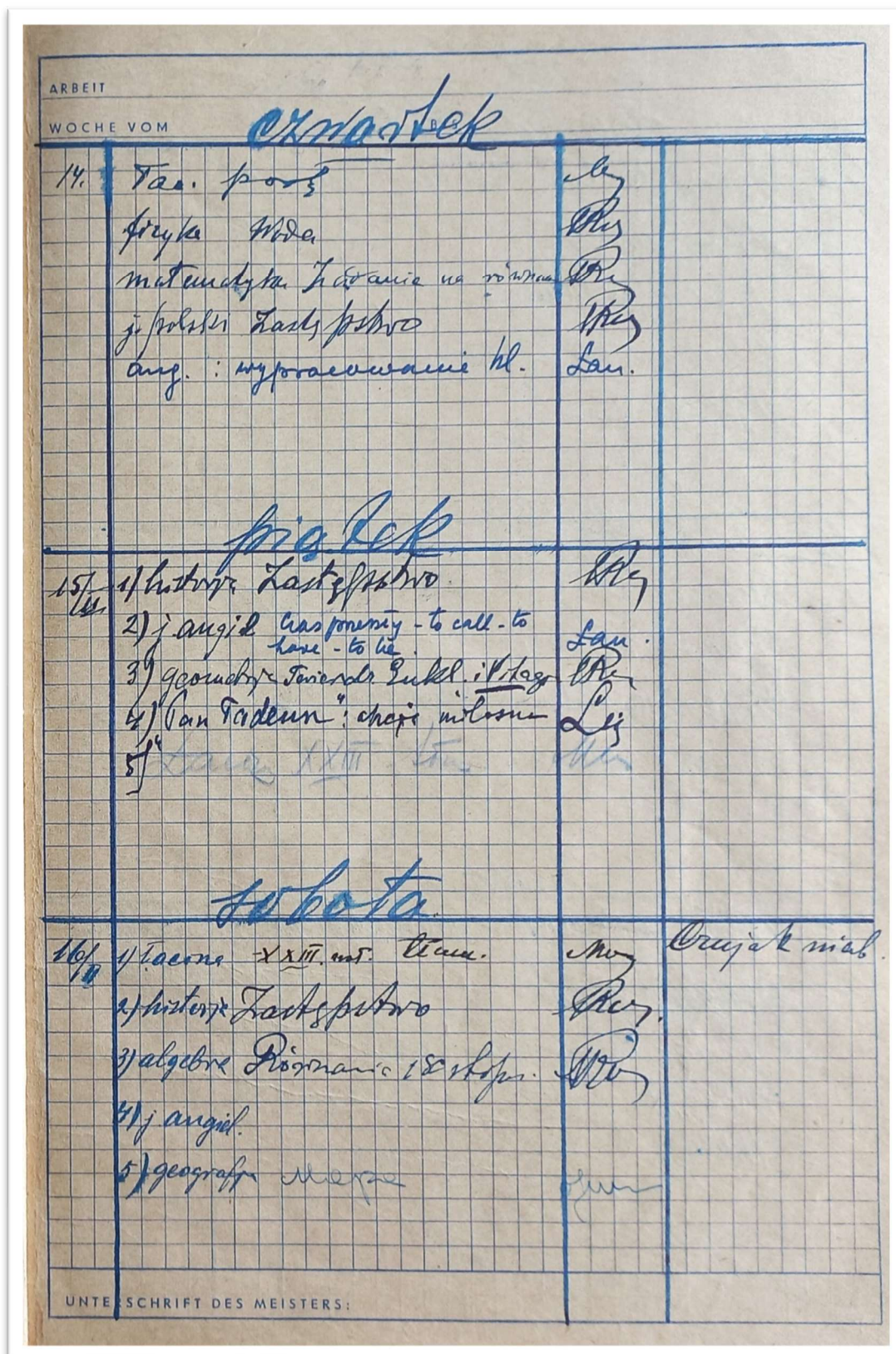
Ryc. 6. Współczesny widok na wejście do budynku Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum w Szczytnie przy ulicy Jana Kasprowicza 1, w którym w latach 1945–1947 pracował Wacław Rogowski.

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 7. Tablica pamiątkowa umieszczona przed wejściem do budynku Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum w Szczytnie przy ulicy Jana Kasprowicza 1, w którym w latach 1945–1947 pracował Wacław Rogowski.

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 8. Strona dziennika lekcyjnego klasy 3 gimnazjum z okresu 14-16 II 1946 r.
Uwidocznione wpisy lekcji prowadzonych przez Wacława Rogowskiego i innych nauczycieli:
Michała Mazura, ks. Władysława Łaniewskiego, Michała Leśniewskiego, Felicji Jurewicz.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Protokół
egzaminu sprawdzającego do kl. ^{trzeciej} Gimnazjum dla Dorosłych w Szczytnie, z dnia 28 marca 1947r.

d. p.	Nazwisko i imię kandydata	wstęp	j. polski			j. niemiecki			j. francuski			matematyka			Nocysja Rach. Pedagog.
			pis	ust	roz	pis	ust	roz	pis	ust	roz	pis	ust	roz	
1.	Białobłeski Henry	dob	dob	dob		dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob
2.	Chmurański Tadeusz	dob	dob	dob		dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob
3.	Arctowski Mikołaj	dob	dob	dob		dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob
4.	Łachus Edward	dob	dob	dob		dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob
5.	Łachowski Henry	dob	dob	dob		dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob
6.	Starociński Regina	dob	dob	dob		dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob
7.	Wiśniewski Stefan	dob	dob	dob		dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob
8.	Grebnyński Tadeusz	dob	dob	dob		dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob
9.	Łada Łop	dob	dob	dob		dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob	dob

Szczytno, 28 marca 1947r.

Komisja Egzaminacyjna
M. Mazur Mossor
Leśniewski Rogowski

Ayscha Gm.
J. Karkowska

Ryc. 9. Protokół egzaminu sprawdzającego do klasy trzeciej Gimnazjum dla Dorosłych w Szczytnie z 28 III 1947 r. Dokument podpisali: Irena Kakowska, dyrektorka Gimnazjum, i członkowie Komisji Egzaminacyjnej: Michał Mazur, Jerzy Mossor, Michał Leśniewski i Wacław Rogowski.

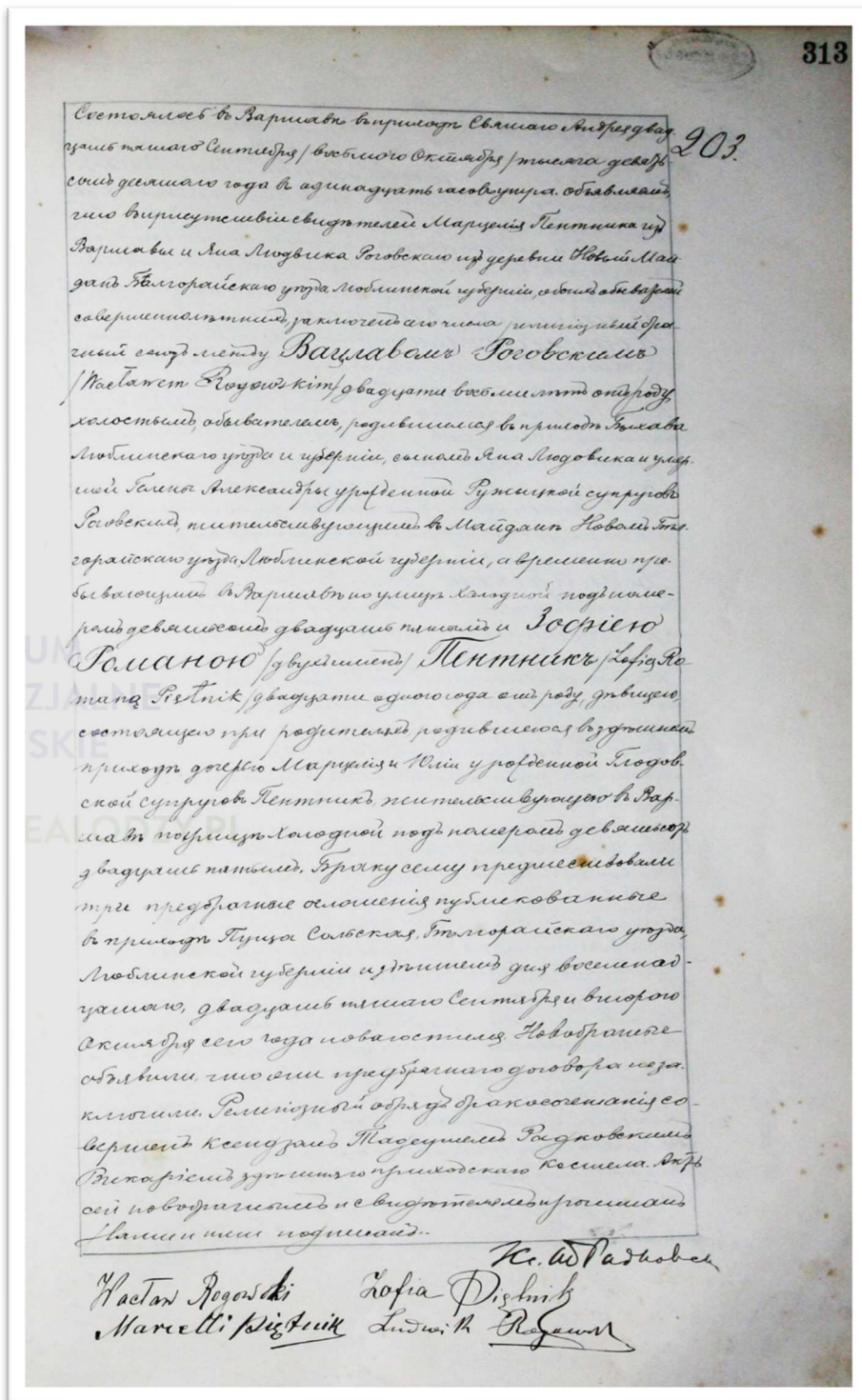
Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

z j. polski
do dnia 1

Komisja Egzaminacyjna
M. Mazur Mossor
Leśniewski Rogowski

Ryc. 10. Wykadrowane podpisy członków Komisji Egzaminacyjnej do ryc. 7.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 11. Księga ślubów Archidiecezji Warszawskiej, strona 313, poz. 203.

Akt zawarcia związku małżeńskiego przez Wacława Rogowskiego i Helenę Romanę Piętnik.
Parafia św. Andrzeja, Warszawa, 8 X 1910.

Źródło: Archiwum Archidiecezji Warszawskiej;

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=66&se=&sy=259&kt=3&plik=202-203.jpg&x=0&y=19&zoom=2.5> (17 IV 2024)

Ryc. 12. Wykadrowane podpisy małżonków i świadków ślubu
Wacława Rogowskiego z Zofią Romaną Piętnik.

Źródło: Archiwum Archidiecezji Warszawskiej;

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=66&se=&sy=259&kt=3&plik=202-203.jpg&x=0&y=19&zoom=2.5> (17 IV 2024)

**Dokument (ryc. 11) w tłumaczeniu Grzegorza Ojcewicza
z zachowaniem manieri oryginału**

„203. Działo się w Warszawie w parafii Świętego Andrzeja, dwudziestego piątego Września (ósmego Października) tysiąc dziewięćset dziesiątego roku, o godzinie jedenastej. Wiadomym czynimy, że w obecności świadków Marcellego Piętnika z gub.[erni]⁸ Warszawa i Jana Ludwika Rogowskiego ze wsi Nowy Majdan, powiatu Biłgorajskiego guberni lubelskiej, obydwu obywateli pełnoletnich, został zawarty w tej dacie religijny związek małżeński między Wacławem Rogowskim, lat dwadzieścia osiem mającym, kawalerem, obywatelem urodzonym w parafii Bychawa powiatu [lubelskiego] i guberni Lubelskiej, synem Jana Ludwika Rogowskiego i zmarłej Heleny Aleksandry z domu Różyckiej małżonków Rogowskich, zamieszkałym w Nowym Majdanie powiatu Biłgorajskiego, a czasowo przebywającym w Warszawie przy ulicy Chłodnej pod numerem dziewięćset dwudziestym piątym i Zofią Romaną (noszącą dwa imiona) Piętnik, dwadzieścia jeden lat mającą, panną, będącą na utrzymaniu rodziców, urodzoną w tutejszej parafii córką Marcellego i Julii z domu Głodowskiej małżonków Piętników mieszkających w Warszawie przy ulicy Chłodnej pod numerem dziewięćset dwudziestym piątym. Małżeństwo to poprzedziły trzy zapowiedzi wywieszone w parafii Puszcza Solska, powiatu Biłgorajskiego, guberni Lubelskiej i [w] tutejszej [parafii] w dniach osiemnastego, dwudziestego piątego Września i drugiego Października bieżącego roku według nowego stylu⁹. Nowi małżonkowie oświadczyli, że umowy przedślubnej nie zawierali. Religijnego obrzędu zawarcia małżeństwa dopełnił ksiądz Tadeusz Radkowski Wikariusz tutejszego kościoła parafialnego. Akt ten został odczytany nowo zaślubionym oraz świadkom i przez Nas oraz [przez] nich [został] podpisany”.

Ks. T. Radkowski¹⁰ (podpis czytelny)

Wacław Rogowski (podpis czytelny)

Zofia Piętnik (podpis czytelny)

Marcelli Piętnik (podpis czytelny)

Ludwik Rogowski (podpis czytelny)

---

⁸ Uzupełnienia w nawiasach kwadratowych pochodzą ode mnie – G.O.

⁹ Tj. według kalendarza gregoriańskiego.

¹⁰ Tadeusz Radkowski (1880–1947), polski ksiądz katolicki, hebraista i biblista, profesor warszawskiego seminarium duchownego, jest autorem m.in. 20-stronicowego opracowania przedwojennego *Hebrajskie imiona Boże. Spostrzeżenia stare i nowe*. Warszawa 1936; <https://swiadkowiejehowy.com.pl/hebrajskie-imiona-boze-ks-tadeusz-radkowski/> (19 IV 2024).

**Ryc. 13. Posesja przy ulicy Polskiej 69 w Szczytnie,
w której w latach 1945–1947 mieszkał Waław Rogowski.**

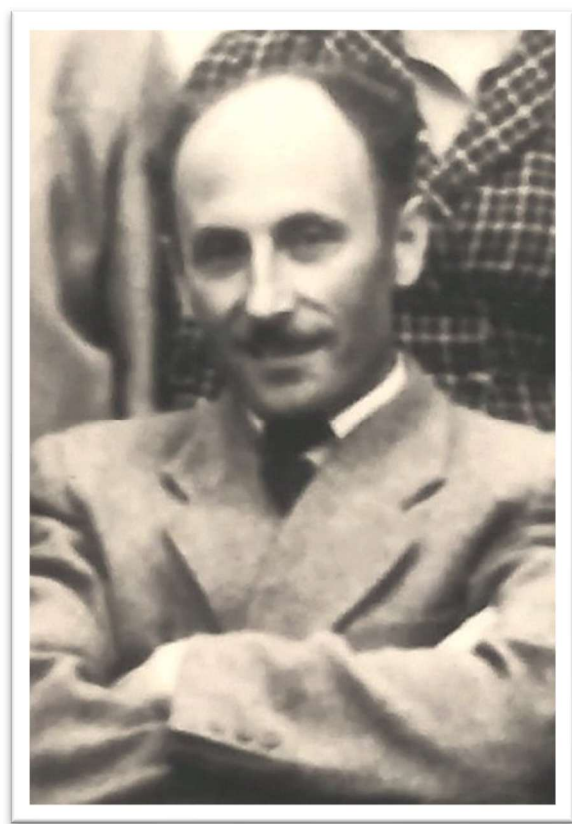
Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 14. Helena Czerniewska (z d. Rogowska, ok. 1935)

Źródło:

https://www.myheritage.pl/research?s=1&formId=master&formMode=&useTranslation=1&exactSearch=&action=query&tr_id=m_tlzei8bsf0_pmitoo61yh&p=1&view_mode=card&qname=Name+fn.helena+fnmo.1+ln.czerniewska%2F3z%2F3d%2F2%2F3rogowska (17 IV 2024)

Ryc. 15. Leon Czerniewski (r. szk. 1958/1959)

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

MIEJSCE SPOCZYNKU

Ryc. 16. Nagrobek Wacława Rogowskiego i Heleny Czerniewskiej

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 17. Tablica informacyjna na nagrobku Wacława Rogowskiego

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz